

עורך „העולם הזה“ מנתח את ה„אני מאמין“ שהשמיע שמעון פרס בכנסת

„הנאום הגדול“

מה תוכנו האמיתי של הנאום? איך הוא עומד בפני ביקורת רצינית? בעמודים אלה מנתח עורך „העולם הזה“ את הנאום פסוק אחרי פסוק, כטור הימני ימצא הקורא את נאומה המלא של מר פרס, ללא שינויים או תיקונים. כמור השמאלו מופיעים דברי תגובתו של העורך. השוואת הדברים תעורר את מחשבת הקורא ותאפשר לו לנכש עמדה עצמאית.

ביום ג' האחרון נשא מר שמעון פרס נאום מדיני ככנסת, שהועלה על נס עלידי אנשיו כנאום מבריק ומוזהר. מנגנון התעמולה המסופק שלו, ובראשו היומון „הארץ“, התמוגג מרוב התפעלות, הקדיש לו את הכותרות הראשיות, הגדירו כנאום החשוב ביותר שנשמע בכנסת מזה זמן רב. מר כנגדירון צוטט כמביע הוקרה על „הנאום הגדול“.

מול אפשרות כזאת אין המדיניות הישראלית יכולה להסתפק ב„איוון“ כלי הנשק, שאינו מבטיח „הרתעה“ בתנאי המרחב — אלא תפקידה לבלום את עצם חירות הנשק הטילוגרעיני לפני שנאחר את המועד.

מדיניות — לא מאמרים!

זהו, כמובן, סילוף מוחלט של הדיבור. מר פרס שם בפנינו טענות אבי סורדיות, כדי לסתור אותן בקלות. איש אינו טוען שמאמרים ישנו את המצב. אנו טוענים כי על ישראל לזווג מיבצע מדיני תקיף לשם פירו המרחב ומשק טילי וגרעיני, תוך פיקוח הדדי וכינלאומי יעיל.

והי הצעה מדינית מעשית ביותר, יודע כי גם ארצות הברית וגם ברית המועצות תומכות ברעיון זה. ומי כמר פרס יודע שאי אפשר להסתיר מסקלים אטומיים וטיליים מעיניים פקוחות! אם שר להשיג החלטה של האו"ם בעניין זה, ואפשר להבטיח פיקוח יעיל במאה אחוזים. אבל דווקא לכך מתנגד מר פרס.

שונה המצב לגבי הנשק השיגרתי. כאן לא ייתכן פיקוח יעיל, ומדיניות העולם לא יטילו פירו. בשטח זה דרו שה מדיניות פעילה, בעיקר כלפי ברית המועצות, על מנת להאט ולעכב את מירון החימוש המרחבי. מאמרים לא יעזרו. אבל יעזרו יוזמות מדיניות, לוקחות בחשבון את האינטרסים של המעצמות הגדולות. על כך נדבר להלן.

איך יסולקו המדענים הגרמניים?

תנועת החרות לא טענה כי שינאה ל גרמניה תביא לסילוק המדענים. היא — כמו רוב הציבור הישראלי — טענה כי מסע בינלאומי גדול, שיעורר את זעם העולם, ישכנע את הממשלה הגרמנית כי לא כדאי לה להמשיך במישחק הדיפרצוטי. ביחוד אם נכונה הסברה (ואני נוטה להאמין בה) כי המדענים הגרמנים פועלים בקאהיר בשליחות אף סודי של משרד הבטחון הגרמני, כדי לפתח ולנסות שם כלי נשק שאסור ליצור עדין בגרמניה עצמה.

איש לא טען כי המדענים הגרמניים מסוכנים יותר ממזרעים עצמה. הטענה היא כי הגרמנים מספקים למזרעים טיליים רדיואקטיביים, שמזרעים אינה יכול לה השיגם כיום משום מקור אחר.

מי מסר את ההודעה?

ההדר של מר בגין עומד במיבחן יותר מאשר ההדר של מר פרס. ממשלת ישראל יודעת על התכונה ה מצרית לייצר טילים מזה 9 שנים לפחות. על עבודת המדענים הגרמניים למען מזרעים היא יודעת לפחות שני תיים. מדוע לא הודיעה על כך לציבור? הפיסקה האחרונה היא דוגמה אופיינית ביותר של סיגנון מר פרס — שקר גס, שכל מילה בו נכונה. ההר

ישנה רק הבחנה אחת ממשית: זו שבין נשק קיים היום במזרעים, לבין נשק שאינו כיום במזרעים. וגם להבחנה זו דרוש עידכון פריודי. אחרי שי עמאר חזר ממוסקבה, צריך לבדוק במה מילאו את כיסוי שם.

ואני שואל שאלה פשוטה: האם בי כוחנו למנוע נשק זה ממזרעים, ואם כן — באיזו דרך?

ישנם אצלנו המתרכזים בפניה לדעת הקהל. דעת הקהל העולמית היא גורם חשוב ממדרגה ראשונה, אך מי שמכיר בחשיבותה, אסור לו גם להתעלם ממיגבלותיה — לעיתים קרובות מדי היא הפכה לעד אילם למעשי זוועה היסטוריים. מכיבוש אסירופיה ועד רצח של כורדים, ושלא לדבר כלל על הגדולה בשואות, שואת העם היהודי בתקופה ההיסטורית. אינני מציע שלא להזעיק את דעת הקהל, בגבול, בפרופורציה ובידי עת מיגבלותיה. לא שמעתי אפילו חברי כנסת אחד שטוען שבכוחם של מאמרים או נאומים להפסיק את משלוחי הנשק הסובייטיים למזרח התיכון.

ישנם כאלה התולים תקוות בשינוי עמדתה של רוסיה הסובייטית. אך כל זמן שנשק סובייטי ממשך לזרום למזרעים, אין טעם לתלות תקוות בתוליי תקוות מקצועיים או אידיאולוגיים.

ישנה בעיית המדענים הגרמנים במזרעים. אין להקל ראש בסכנה הנובעת מפעלם ומקיומם שם. אך ברצוני לשיא אול — מהי הקונצפציה של „חרות“ לגבי סילוף מדענים אלה ממזרעים? האם עלידי זה שנשנא את גרמניה כולה, את הגרמנים כולם, ללא אבחנה, ללא בדיקה, יסתלקו המדענים הללו ממזרעים?

האומנם האויב של ישראל היא גרמניה, ולא מזרעים? האומנם הסכנה היא פועלת המדענים במזרעים? הכנסת קיבלה החלטה בנושא זה ה מחייבת את הממשלה לפעול. הממשלה אף פועלת. אך אני חוזר ושואל: האם יש בכך אמת פנימית, שכל הבעיה הבטחונית שלנו היא בעיית המדענים הגרמניים, וממילא הגרמנים כולם, וי ממילא הישראלים המתעלמים — כביכול — מסכנה זו? ואם זוהי עיקר הסכנה, האם היא ניתנת לפיתרון בהכרחיות בלבד?

חבר הכנסת בגין הטיח כלפי האשמות חמורות, אשר ככל שהן חמורות, כך הן בלתי מדיניותיות. אין לי חופשי דיבור כמוהו, אך על שתיים מטענותיו לפחות אענה מיד: על פיתוח טילים במזרעים — כולל טילי קרקע-קרקע — מסרתי לנועדה התוקף והבטחון 26 לינואר 1962. מר בגין הטעה את הכנסת, באומרו שהנועדה לא ידעה על כך לפני הפירסום בגירוסלם פוסט.

מאת אורי אבנרי

זהו כל מה שיש למר פרס לומר על בעיית הבעיות של המדינה, הבעיה ש תקבע את גורלה להסד או לשבט. איבת הערבים „אינה משתנית“. אינה משתנית היום, לא תשתנה בעתיד הנר — אה לעין. ואין גם שום הבדל בין ערבי לערבי — מדובר על איבת כל הערבים, צעירים וקנים, מוסלמים ונוצרים, בני כל העמים, המעמדות וההשקפות.

זהו נתון של קבע — תופעת טבע שאינה ניתנת לעירעור, שאינה תלויה בנו, שאין לנו שום אפשרות להשפיע עליה ולשנותה. אומנם יש הסבורים כי האיבה „תתנוח עם הזמן“ — אך לא כתוצאה של מעשים שלנו, אלא כדבר שאינו תלוי בנו.

משמע: איבת הערבים, כולם או חלק מהם, אינה יעד של מדיניות. להיפך: איבת הערבים, הקבועה והבלתי משתנית, חייבת לשמש נקודת יציאה לקביעת כל מדיניות, כמו בנאום זה. אין צורך בהקמת מיניסטרויו לענייני המרחב, ביצירת צוות שיקדיש את כל מחשבתו ומרצו לשנינו יחסי ישראל-ערב. אין צורך בגיבוש יוזמה מדינית מרחבית, בקביעת מצע נועז חדש ה מסוגל לרכוש בתעמולה כלפי הערבים. כל רך אפילו בתעמולה כלפי הערבים. כל זה ביובז זמן ומרץ.

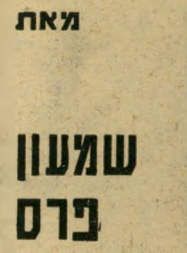
במקום מחשבה חדשה על נושא מכ ריע זה, במקום הצעה כלשהי, טובה או רעה, בא הסיפור הילדותי על „חבל ארץ התלוי בין שני עמורים“. למעשה אפשר היה להפסיק את ה ניתוח כבר כאן — כי נאום שאין לו מה לומר על בעיית הבעיות, אינו יכול להיות נאום „גדול“. אך נמשך בניחות בכל זאת.

נשק שיגרתי מוז נשק גרעיני

האומנם רק הבדל „סמאנטי“, מילולי, הברל של הגרועות? אם מר פרס אומנם מאמין בכך, סכנה היא להשאירו בתפי קיד האחראי לענייני הנשק.

ההבדל בין מפציץ סילוני, המסוגל לקטול מאות, לבין טיל גרעיני, המסוגל גל לקטול מיליון — אינו מילולי. כאן הופכת כמות למהות. עם חירות נשק טילי-גרעיני למרחב, משתנה המצב ה בטחוני במהותו, עד ליסוד יסודותיו. כל העולם מבין זאת. על כך חל שיי נוי מכריע במחשב המדיני-אסטרטגי מאז תום מלחמת העולם השנייה. מחשב חדש זה טרם הגיע אל מר פרס, שאימך לו ללא שינוי את תפיסתו של זקן, ש גולד והחנך במאה הקודמת.

מלחמה בנושק שיגרתי אינה מסכנת את עצם קיום ישראל. אפילו תנחל בה ישראל תבוסה צבאית (דבר שאינו מת קבל על הדעת), עוד תהיה למדינה אפ שרות להגיב, ולעולם השהות להתערב ולפעול, כדי למנוע שואה טוטאלית. מלחמה בנושק גרעיני עלולה להביא, בשלוש הדקות הראשונות, להשמדתה הפיסית הטוטאלית של מדינת ישראל.

מאת שמעון פרס

אזוני היושב ראש, כנסת נכבדה. ביום למאין תקף חבר הכנסת לנדאו (חרות) את דברי בצורת, בהם תארתי את הפדרציה הערבית כ„פדרציה של נייר“ בשלב הנוכחי. לא חלפו חודשיים מאז, והפדרציה התפוררה והנייר הת פרסם. וכמו שאני סבור שאין טעם להפריז בפדרציה שטרם קמה, אין טעם להמעיט באיבה הערבית השוכנת מתחת לפירוד הערבי עצמו.

המזרח התיכון הוא חבל ארץ התלוי בין שני עמודי הטרסה שיוצגים — עמוד של התרששות וערב-מלחמה, ו עמוד של רגיעה ושחר-אשליה. עד שי אנו מסבירים לעולם את גודל הסכנה ומיידיותה — היא לפעמים כבר חולפת; ועד שמסבירים לנו את גודל התכונה הערבית וקביעותה, אנו עומדים בפני סכנה חדשה, בלתי-צפויה ופתאומית. אין לנו ברירה, אפוא, אלא לבנות קר בסחוני רצוף ומתקדם, שיהיה בו משום מענה לאיבת הערבים שאינה משתנית; לכוחה הצבאי ההולך ומת עטם; להתפרצויות הבלתי-אחריות וה מלחמתיות במהותן, המאפיינות עדיין את העולם הערבי.

כיצד בונים קו בטחוני זה? ישנם בינינו כאלה המקווים שרצון הערבים למלחמה יתנוון עם הזמן. יתכן. הלאי ויקרה כן — אך בינתיים העם כולו מאוחד בידעה ובהבנה שאיבה זו קיימת. להשאיר בהבנה קיימת, כוח סרמיע, מדיני וצבאי כאחת, כוח שידוע את הערבים מלהוציא את פועל האיבה לכוח של מלחמה.

עלינו לספל בעיית האיוון הצבאי, הנשען על עוצמתו של צה"ל במפקדים, בחיילים ובכלים. אין חילוקי-דעות כיום שבצבא ההגנה לישראל הוא הצבא החזק והאמיץ בי יותר במזרח התיכון. אין חילוקי-דעות שבורכנו בסגל פיקודי משובח ובחיילים מסורים, שהעניקו ומסוגלים להעניק, לי עם מופת ונצחון.

נראה שחילוקי-הדעות הם דווקא בי תחום הכלים. בתחום הכלים עצמם ניתן באופן תיאורטי, לספל ברך כפולה: מניעת כלי-שמה מדי האויב; השגת כלי-קלמה מאזנים לישראל.

לערבים ישנם כבר כיום מפציצים סילוניים, מסוסי-קרב מהירים, צוללות, טנקים כבדים וארטילריה ארוכת-טווח, טילי-קרקע-אוויר, אוויר-אוויר, יסיים ו ים-יבשה. וכן הם מפתחים בעזרת מדי עמים נקמנים ומדענים זרים אחרים, טילי ארץ-קרקע. ההבחנה בין נשק שיגרתי לבין נשק בלתי-שיגרתי היא, בסופו של דבר, הבחנה סמאנטית.